

Zsolt Péter

Választási örvény a kisvárosokban

A települések nagysága és a helyhatósági szavazások között egészen szoros összefüggés figyelhető meg. A kisebb települések a független jelöltek birodalmát alkotják, a nagyobb települések a pártokét. A közepes településeknél azonban a kistelepülésekre jellemző nyilvánosság ütközik a nagyobb települések pártpreferálásának hullámával. Nyilvánossági és pártdinamikai örvényeket a 8-25 ezer főnyi településeknél találhatunk.

Fentiekből az is következik, hogy a nagyobb települések esetében értelmetlen civil szervezetként vagy független jelöltként bárminemű eredményt remélni, s a kisebbek esetében pedig nemcsak, hogy egy pártfogó nem segíti a hatalomba való bekerülést, de többet árt a kelleténél. Hogy miért van ez, s mi a helyzet a két tiszta típus között, és hol is vannak a mérethatárok, ennek próbál utánajárni ez az írás.

Először néhány médium csak arra lett figyelmes, hogy Pest megye közepes nagyságú településein buktak el olyan Fideszes polgármesterjelöltek, akik azt hitték, hogy nekik kedvez a széljárás.
http://index.hu/belfold/2010/okvalasztas/bukott_fideszes_jeloltek_pest_megyeben/

De ha utánanézőnk, akkor kiderül, hogy országos szinten is így van. Az olyan kis szervezetek, mint pl. az „Ébredj Etyek” leradírozták az országos logóval rendelkező szervezeteket.

De még nagyobb sikert könyvelhetnek el a pusztán csak „függetlenként” induló jelöltek. A függetlenek és az egyesületek minél inkább integrálódtak már az adott közösségbe, feltehetően annál sikeresebbek voltak.

A 10 ezer fő feletti települések választási rendszerében pedig ráadásul a kis győzelem-nagy testületi különbség elve érvényesült. Azzal tehát, hogy az új választási törvény szerint egy kicsi veszteség is felnagyítódott, a kis vesztesek a testületi helyek elosztásánál már nagy vesztesékként láthatták viszont magukat.

Ami a kistelepüléseken a függetlenek elsőprő győzelmét illeti, erre a korábbi választási eredmények ismeretében számítani lehetett. A közhangulat, amelyik a Fidesz főlényét ígérte, ide is kiterjedt, és akik a kistelepüléseken abban bíztak, hogy változás történik, azok nagyot tévedtek, mert jobbra itt minden maradt a régiben. A közepesen kicsi településeken, azaz a 8 és 20, 25 ezer közötti településeknél pedig mintha két hullám találkozását és örvényeit láthatnánk, azaz itt a Fidesz országos főlénye és a civilek főlénye csapott össze.

Mintavétel: A 8 és 17 ezer fő közötti települések vizsgálatára fókuszáltunk, ez alatt ugyanis szórás nélkül nyertek a függetlenek. A fókuszálás miatt a 8 ezer fő alattiak véletlenszerű bekerülése kisebb lett. A nagyobb településekből pedig kevesebb van, így azok véletlenszerűen be sem kerültek volna, de ahhoz, hogy a választási magatartás határát megtaláljuk, itt meg a 17 és 25 ezer fő közöttiek kerültek be nagyobb arányban. A legnagyobb városokat szintén kihagytuk, mert ott meg a pártok, jelesül a Fidesz főlény érvényesült, azaz itt sem volt mit kutatni.

Névsor szerint haladtunk a választas.hu oldalon, s ahol az egyes betűhöz több helységnév is tartozott, oda 4, vagy akár 5 település is kiválasztásra került a fenti szűrés után, s ahol kevés település esett egy betűkezdéshez, ott kettő került a mintába. Erre az eljárásra azért volt szükségünk, mert sajnálatos módon nem működik olyan adatbázis, amelyik a kutatói kérdéseinkre a teljes mintában a kívánt bontásban rendelkezésünkre állna.

Kezdjük a mindenki által jól ismert MSZP-s vereséggel. Az MSZP a polgármesteri címet is csak hébe-hóba tudta megtartani (Ercsi, Örkény), de testületi fölényt már végképp nem. Kivétel ez alól csak az, ha az MSZP civil szervezeti támogatást kapott (Makó). A volt MSZP-s testületek Fideszre váltottak, esetleg, ha kisebb testületek voltak, akkor függetlenre. Ha a polgármester független volt, független is maradt. A Fidesznek is érdemes volt civillel összefognia, (s minél kisebb volt a település annál inkább), míg az MSZP megmaradásának szinte szükséges feltételévé vált egy civil támogatói szövetség.

Az, hogy egy Fideszes polgármestert legyőz egy független (Fertőd, Esztergom, Sümeg, Visegrád), előfordul, de nem ez a jellemző, a pozíciókat általában tartani tudták. Viszont a fordítottja egész ritka, amikor a korábbi független testület Fideszes többségűre vált (Tápiószecső). Ilyen inkább csak akkor fordulhatott elő, ha a Fidesz össze is fogott egy civil szerveződéssel, és így kerekedett a független fölé (Isaszeg, Martonvásár). Elméletileg arra is van lehetőség, hogy egy 2006-ban még függetlenként nyerő polgármester 2010-ben Fideszesként induljon, s noha ilyen helységről van tudomásunk, véletlenszerűen kiválasztott mintánkba nem került hasonló. Olyan település viszont került a mintánkba, ahol a korábban Fidesz uralta a testületet, és átcsúszott a függetlenek kezébe (Sümeg). Üllőn és Ercsiben pedig a függetlenek paritásba kerültek a Fidesszel.

A véletlen mintavétel azt jelenti, hogyha minden magyar települést megvizsgálhatnánk, akkor is ugyanazokat a főbb megállapításokat tehetnénk. Nevezetesen, hogy a közepes nagyságú településeken 2006-hoz képest a függetlenek megerősödtek. A kulcskérdés persze az, hogy kik is ezek a függetlenek, mert lehetnek olyan MSZP-sek, akik érthető okokból elhagyták a logót, lehetnek régi harcosok, akik pártpolitikailag tagjaik körében nyitottak, és munkájuk a pártpolitikussal szemben mostanra érett be (Csömör). Végezetül paradox módon lehetnek korábbi Fideszesek is. A Fideszen belüli rendteremtés ugyanis járhatott úgy is, hogy régi Fideszeseket kizártak, és belőlük lett olyan független csapat, amelyik aztán le is győzte az új Fideszes pártlistát.

Mivel szerény eszközökkel nem lehetséges felderíteni, hogy a függetlenek tábora milyen okból növekedett, ezért fel kell tételeznünk a fentiekén túlmenően egy egészen másfajta hipotézist is. Eszerint a függetlenek eredményesebb szereplésének oka nem magukban a függetlenekben keresendő. A legkisebb településeken talán igen, de a 8-20 ezer közöttieknél már sokszor nincs meg a szükséges ismertség, egyszerűen ezeken a helyeken csak nem lépett életbe a pártszimpátia.

Ha ez így van, akkor ez intő jel lehet a kormánypárt számára, hiszen a pártokkal szembeni attitűd azon nyomban megnyilvánul, mihelyst egy civil kampány eléri ugyanazt a pr-teljesítményt, amit a pártok. A pártok hiába profibbak, hiába rendelkeznek strukturáltabb szakembergárdával, átgondoltabb programokkal, a kisvárosokban a programok éppúgy nem érdeklik az embereket, mint a nagyobb településeken, ellenben a kisvárosokban nem jön létre a pártok pr-főlénye, és ennyi éppen elegendő az emberek döntéséhez. Tézisünk az, hogy nincsen az a nemzeti egység, mint amit a Fidesz állít, s ezt a tézist nagyban alátámasztják a helyhatósági eredmények.

A települések neve mellett az első zárójelben a 2006-os testületi létszám, a másodikban a 2010-es található. Ha a Fidesz mellett a KDNP szövetségben indult, azt külön nem tüntettük fel.

A mintába került települések

Település	2006		2010	
	Polgármester	Testület	Polgármester	Testület
Aba (11) (6)	Független	Független	Független	Független
Ács (13) (8)	Független	Független	Fidesz	Független=Fidesz
Aszófő (5) (4)	Független	Független	Független	Független
Baja (23) (14)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Bakonybél (9) (6)	SZDSZ	Független	Független	Független
Balatonfüred (17) (11)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz

Bordány (11) (6)	Független	Független	független	Független
Csákvár (13) (8)	Független	Független	független	Független
Csongrád (17) (11)	MSZP	MSZP	Fidesz	Fidesz
Csömör (13) (8)	Független	Fidesz	független	Független
Dabas (17) (11)	Fidesz-DAFI	Fidesz-DAFI	Fidesz-DAFI	Fidesz-Dafi
Délegyháza (9) (6)	Független	Független	független	Független
Dömsöd (13) (8)	Független	Független	független	Független
Dunakeszi (23) (14)	Független	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Etyek (11) (6)	Független	Független	független	Független

Ercsi (13) (8)	MSZP	Független	MSZP	Fidesz= Független
Esztergom (23) (14)	Fidesz	Fidesz	független	Fidesz
Forráskút (9) (6)	Független	Független	Független	Fidesz
Fehérgyarmat (13) (8)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Fertőd (11) (6)	Fidesz	Független	független	Független
Gerendás (9) (6)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Gyöngyösoroszi (9) (6)	Független	Független	független	Független
Gyulaháza (9) (6)	Független	Független	független	Független
Gönyű (11) (6)	Független	Független	független	Független

Herend (11) (6)	Független	Független	független	Független
Hajdúhadház (17) (11)	Független	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Halászi (9) (6)	Fidesz	Független	Fidesz	Fidesz=független
Isaszeg (17) (11)	Független	független	Fidesz-Ápr.6 Kör	Fidesz-Ápr.6 Kör
Inárcs (11) (6)	Független	Független	független	Független
Izsák (13) (8)	Független	Független	független	Független
Jászberény (23) (14)	MSZP	MSZP	Fidesz	Fidesz
Jásztelek (11) (6)	MSZP	Független	Fidesz	Független
Kiskunhalas (23) (14)	MSZP	MSZP	Független	Fidesz

Keszthely (17) (11)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Komló (23) (14)	MSZP	MSZP	Fidesz	Fidesz
Lábatlan (13) (8)	Független	Független	Független	Független
Lenti (13) (8)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Maklár (9) (6)	Független	Független	független	Független
Makó (23) (11)	MSZP-PSZM	MSZP	MSZP-PSZM	MSZP-PSZM
Martonvásár (13) (8)	MSZP	független	FIDESZ- MMKE	FIDESZ-MMKE
Mezőkövesd (17) (11)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Nógrád (9) (6)	Független	Független	független	Független
Nagykátá (17)	Független	Fidesz	Fidesz	Fidesz

(11)				
Nyékládháza (13) (8)	MSZP	MSZP	független	Független
Ócsa (13) (8)	Független	Független	Fidesz	Független
Örkény (11) (6)	MSZP	Független	MSZP	Független
Orosháza (23) (14)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Pécel (17) (11)	MSZP	MSZP	független	Független
Páty (13) (8)	Független	Független	független	Független
Putnok (13) (8)	Független	Független	Fidesz	Független
Pilis (17) (11)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Püspökladány (17) (11)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Rudabánya (9)	Független	Fidesz	független	Független

(6)				
Recsk (11) (6)	MSZP	Független	független	Fidesz= független
Siófok (17) (11)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Sülysáp (13) (8)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Sümege (13) (8)	Fidesz	Fidesz	független	Független
Szarvas (17) (11)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Szob (9) (6)	Független	Független	független	Független
Taksony (13) (8)	Független	Független	független	Független
Tápiószecső (13) (8)	Független	Független	Fidesz	Fidesz
Tatabánya (27) (17)	Fidesz	MSZP	Fidesz	Fidesz

Üllő (17) (11)	Független	Fidesz	független	Fidesz=független
Visegrád (9) (6)	Fidesz	Független	független	Független
Vác (23) (14)	MSZP	1 független FIDESZ=MSZP	független	Fidesz
Vecsés (17) (11)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Zsámbék (11) (8)	Fidesz	Fidesz	Fidesz	Fidesz
Zagyvarékas (11) (6)	Független	független	Fidesz	Független